

**СПРАВА «АЛАХВЕРДЯН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ALAKHVERDYAN v. UKRAINE)**

(Заява № 12224/09)

Стислий виклад рішення від 16 квітня 2019 року

12 грудня 2004 року слідчий міліції допитав заявника як свідка в рамках кримінального провадження, порушеного у зв'язку з вбивством двох жінок. Заявник стверджував, що у результаті жорстокого з ним поводження працівників міліції він погодився визнати свою вину у вчиненні умисного вбивства. Протокол явки з повинною був складений декількома годинами пізніше. Того дня слідчий склав протокол про затримання заявника як підозрюваного у вчиненні умисного вбивства. Заявник підписав протокол та зазначив, що бажав мати захисника, якого слідчий призначив йому того ж дня.

Пізніше щодо заявника було порушено ще декілька кримінальних проваджень за фактом вчинення вбивства на замовлення з корисливих мотивів та з особливою жорстокістю, а також заподіяння тілесних ушкоджень.

У липні 2005 року Апеляційний суд Одеської області (далі — обласний суд), діючи як суд першої інстанції, визнав заявника винним за всіма пунктами обвинувачення та обрав йому покарання у виді позбавлення волі на строк п'ятнадцять років. Заявник, його захисник та прокуратура подали апеляційні скарги. У березні 2006 року Верховний Суд України, діючи як суд другої інстанції, задовольнив скаргу прокуратури та направив справу на новий розгляд. У січні 2008 року обласний суд визнав заявника винним у вчиненні умисного подвійного вбивства групою осіб на замовлення, з корисливих мотивів та з особливою жорстокістю та в умисному заподіянні легких тілесних ушкоджень і обрав йому покарання у виді довічного позбавлення волі. Верховний Суд України залишив вирок обласного суду без змін.

Після закінчення кримінального провадження заявник неодноразово клопотав до обласного суду про надання йому копій його касаційних скарг та обвинувальних актів, однак йому було відмовлено у зв'язку з відсутністю законодавчих положень, які б зобов'язували надавати такі копії.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на порушення його права на захист і несправедливий судовий розгляд його справи та за статтею 34 Конвенції на ненадання йому органами влади копій документів з матеріалів його справи для обґрунтування його заяви до Європейського суду.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд вказав, що заявник надав свої перші зізнавальні показання, поки все ще мав статус свідка, і працівники міліції не пропонували йому правову допомогу чи присутність захисника. Навіть після надання зізнавальних показань, статус заявника як свідка не був офіційно змінений на підозрюваного і йому не було запропоновано правову допомогу у зв'язку з обвинуваченням у вчиненні вбивства. Європейський суд також зазначив, що згідно з національним законодавством заявник мав право на обов'язкову правову допомогу в рамках провадження щодо подвійного вбивства, оскільки йому загрожувало довічне позбавлення волі. З огляду на це Європейський суд дійшов висновку, що 12 грудня 2004 року право заявника на захисника було обмежено.

Крім цього, Європейський суд вказав, що Верховний Суд України не розглянув належним чином обмеження права заявника на захист, які він зазначив у касаційній скарзі.

Європейський суд дійшов висновку, що у порушеному щодо заявника кримінальному провадженні, не було виправлено процесуальних недоліків, які виникли на стадії досудового слідства і констатували порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 Конвенції. Інші скарги заявника за статтею 6 Конвенції Європейський суд відхилив відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо скарг заявника за статтею 34 Конвенції Європейський суд, посилаючись на свою практику у справах щодо України, дійшов висновку, що Україна не дотрималася своїх зобов'язань за Конвенцією у зв'язку з відмовою органів влади надати заявнику копії документів з матеріалів його кримінальної справи.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* неприйнятними скарги на відсутність захисника під час допиту вранці 12 грудня 2004 року та неефективність наданої захисником правової допомоги, а решту скарг у заяві — прийнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 та підпункт «с» пункту 3 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що держава-відповідач не дотрималася своїх зобов'язань за статтею 34 Конвенції;

4. *Постановляє*, що встановлення зазначених порушень само по собі становить справедливу сатисфакцію моральної шкоди, якої зазнав заявник;

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 3 350 (три тисячі триста п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені на банківський рахунок його представника пана Михайла Тарахкала та конвертовані у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»